

DOMAČI GLASOV

Štev. 33.
Celovec, 7.9.1945.

NA PRIMORSKEM PARTIZANE SMOTRNO IZPODRIVAJO

Na Primorskem in Goriškem se nasprotja med partizani in Angleži vedno bolj zaostrojujejo. Angleži partizane povsod izrivajo, ti pa drugače ne morejo, kot zabavljati čez nje in prirejati protifašistične manifestacije. Komunistični primorski dnevnik, prinaša dnevno hude napade na zapadne zaveznike. Naj v ilustracijo vzameš na Primorskem objavimo par dejstev:

NEPRIJETEN INCIDENT V PULJU. Pred odhodom na novo službeno mesto v Kanado je feldmaršal Aleksander obiskal svoje vojake v Pulju. Komunisti so hoteli njegov obisk spremeniti v manifestacijo za komunizem, kar jim je zavezniška policija preprečila. "Ljudska pravica" z dne 11.8. piše o tem incidentu tako-le:

"Medtem so krenile proti Areni številne množice ljudstva, ki so bile naknadno obveščene o feldmaršalovem prihodu. Vzklikale so zaveznikom, svobodi in demokraciji, nosile zavezniške zastave. Za čas je pa v ulici Carducci iz neznanih razlogov obkolila množico manifestantov policija zavezniške okupacijske uprave in je s silo zaustavila. Zavezniški policisti so surovo reagirali na željo manifestantov, da bi nadaljevali pot proti Areni in da bi tam pospravili feldmaršala Alexandre. Zavezniški policisti so grozili z orožjem in pretepavali manifestante. Tedaj je prišel nov odred policistov in aretiral več znanih antifašističnih borcev, ki so se 4 leta borili proti skupnemu sovražniku. Pojavili so se policijski tanki in krenili proti množici manifestantov.

Medtem pa je množica še nadalje manifestirala in dajala duška svojemu nezadovoljstvu. Tedaj je zavezniška policija dobila ojačenje in se povečala preganjanje manifestantov, takoda so morali popustiti!"

POVELJNIK TRZASKE LUKE JE MORAL Odstopiti. Lj. pr. z dne 23. avg. 1945.:

"Sinoči je dobil poveljnik luškega poglavarstva tov. Turnšek pismo, podpisano po zavezniškem guvernerju trzaska pokrajine podpolkovniku Armstrongu z zahtevo, da morajo vsi nameščenci luškega poglavarstva, ki so prevzeli službo po 2. maju t.l., zapustiti prostore poglavarstva do danes opoldne.

Pismo je vsebovalo ta-le poziv, da mora tov. Turnšek izročiti svoje posle dr. Klodiću, ki da bo vršil posle luškega poglavarja, dokler ne bo imenovan poseben zavezniški oficir. V pismu je bilo končno sporočeno, da ima dr. Klodić pismeno pooblastilo, da prevzame dolžnosti luškega poglavarja 21. avg. opoldne.

Tov. Turnšek je naslednji dan sklical osebje luškega poglavarstva, od katerega se je poslovil z govorom, katerega je končal z vzklikom: Smrt fašizmu! V odgovor je začelo: Svoboda narodu!

Ko so se uslužbenci poslavljali od tov. Turnška, so vstopili trije angleški policisti ter zahtevali, da odide. Tov. Turnšek jim je odgovoril, da marjata do 12 še 2 minuti, nakar so policisti odstopili. Točno opoldne je tov. Turnšek v svoji delovni sobi izročil posle dr. Klodiću. Takoj je vstopil angleški policist ter se zanimal, zakaj je tov. Turnšek še vedno v svoji delovni sobi. Odgovoril mu je, da je izročil posle v tem trenutku in ni več poglavar luke, vendar pa mora kvesten uslužbenec nasledniku obrazložiti gotove zadeve. Na vprašanje, koliko časa bo to zahtevalo, je tov. Turnšek odgovoril, da bo potreboval 10 minut, ali pa tudi pol ure, nakar mu je policist dal rok 20 minut.

Tov. Turnšek je odšel točno ob določenem času, toda še na cesti ga je spremljal stražnik, da bi se prepričal, ako je zapustil mesto, na katerem je v največje zadovoljstvo vseh delavcev in nameščenov deloval do danes.

Pred odhodom so poslali iz luškega poglavarstva brzojavki maršalu Titu in predsedniku vlade Slovenije tov. Borisu Kidriču.

ZAVEZNIŠKE OBLASTI SO ZAPRLE KOMUNISTIČNO LJUDSKO ČITALNICO V GORICI. Po 1. maju so v osvobojeni Gorici odprli na glavni ulici Ljudsko čitalnico. Čitalnico

sta obiskala ameriški in angleški oficir zavezniške obveščevalne službe. Kmalu za tem sta preko telefona sporočila kulturno-prosvetnemu odseku v Ljudski dom, da mora biti čitalnica do 9. ure naslednjega dne izpraznjena. Kot vzrok sta navedla, da je to "vaša propaganda". Večkrat sta prišla, si ogledala prostore in vselej v spremstvu nekega vojaka, v katerem so dekle in tovariši, ki so bili slučajno tam, spoznali bivšega četnika. Dekleta so opozorila oficirja, da je njun spremljevalec bivši četnik. Ko so dekleta nagovorila tudi vojaka, jim je ta odgovoril v srbsčini: "In kaj mi morete?"

V izložbo so postavili table z italijanskim in angleškim napisom: Civilistom prepovedan vstop. Prostore bodo uporabili najprvo za zabavo, potem pa bodo tja postavili svojo čitalnico.

Zanimivo je, da so si anglo-ameriške oblasti izbrale za svoje prostore ravno ljudsko čitalnico, medtem ko je v Gorici še mnogo prostorov, kjer se dan za dnem shajajo fašistični uradniki in ravnatelji in uveljavljajo svoje stare firme pod krinko laži-demokratov. (Lj. pr. 25.8.1945.)

ODPOVED GODBENIKOM TRZASKEGA RADIA. "Vodstvo tržaškega radia, ki je vrokah zavezniške vojaške uprave, je odpovedalo službo vsem godbenikom.

Večina članov simfoničnega orkestra, ki so sami tržaški Italijani, se je odločila preseliti se v Zagreb. Sklenili so še tozadevno pogodbo. Tudi člani ostalih orkestrrov se nameravajo preseliti v Jugoslavijo. "Poročila Lj. pr. 9. avg. 1945.

Iz dejstva, da se hočejo ti tržaški Italijani preseliti v Titovino, takoj vidimo, za kakšne ljudi gre.

KOMUNISTIČNI "PRIMORSKI DNEVNIK" V KANADU PREPOVEDAN. 31. julija v dopoldanskem urah je prišla zavezniška vojaška komisija na sedež Okrajnega izvršnega odbora za Kanal in zahtevala izpraznitev prostorov v hotelu pri Križniku, kjer so nastanjeni okrajni aktivisti.

Ko je predsednik Izvršnega odbora zahteval pojasnila, so mu odgovorili, da ne dajejo pojasnil. Isti dan okoli 3. ure popoldan je angleška policija pregledovala sobe v hiši, kjer imajo prostore protifašistične organizacije in kulturni odsek. V sobi, kjer je tudi nastanjena kolportaža časopisov, je policija pregledovala arhive in prepovedala vsakršno razširjenje in prodajo vseh časopisov, tako slovenskih, ki se tiskajo preko meje, ki pa jih itak več ne prodajajo in razširjajo, kakor tudi vseh demokratičnih protifašističnih časnikov, ki izhajajo v Trst in Gorici.

Organ policije je dejal, da bodo odslej zavezniki sami skrbeli za zadostno naklado in razpošiljanje časopisov in to samo onih, ki jih izdajajo oni. Vsa pojasnila in ugovori sobili zaman.

Ko so prisotni aktivisti protestirali proti neosnovanemu postopanju in skušali policijskim organom razložiti posledice in nerazpoloženje, ki se bo takoj pojavilo med ljudstvom, čim ne bodo ljudje več dobivali priljubljenega "Primorskega dnevnika" in ostalih protifašističnih glasil, so jih policaji prekinili in zahtevali, da do 6. ure zvečer izpraznijo sobo in prenehajo z nadaljnim delom, ker bo zavezniška vojaška oblast sama oskrbela ljudstvu časnike in to izključno: "Glas zaveznikov", "Giornale alleato" in "La voce libera".

Ko so prišli l.t.m. zjutraj naši aktivisti na delo, so našli vse prostore popolnoma izpraznjene. Izginile so vse pisarniške potrebščine, pisalni stoj, vsa osebna last posameznikov z oblekami in perilom vred. Ostal je samo en moški suknjič popolnoma pražen. Tudi predali iz omar in miznic so bili odnešeni. (Pr. dnev. 8. avg. 1945.)

PARTIZANSKO UNIFORMO STA MORALA SLEČI! Gerbić Jože, doma iz Bajt pri Kanjuškem, in Pucko Franc iz Opčin pri Trstju sta se v nedeljo 26.8. vrnila iz Beograda, kjer sta služila v skupini 1200 pri morskimi fantovi, ki so jih 1.1943 Amerikanci ujeli na Siciliji in so pozneje delali v Afriki ter se nato prijavili v Titevo vojsko, v kateri so kot loti z navdušenjem služili. Oba tovariša sta dobila odpustnico iz vojske, sta se ta dan preko demarkacijske črte hotela v partizanskih uniformah vrniti na svoje domove. Na bloku pa jima je zavezniški oficir, ki je pregledal dokumente, ukazal, da se morata sleči. Šele ko sta odložila vso obleko, ko so jima domačini, ki so prizor gledali, posodili dvoje civilnih hlač, smela nadaljevati pot proti domu. Vso njuno obleko, zimsko perilo in dežni plašč ter uniformo so zavezniške oblasti zaplenile.

PARTIZANSKI ŠOLSKI NADZORNIK RAZREŠEN SVOJIM DOLŽNOSTI. Tov. Venturini, šolski nadzornik za gorisko okrožje, je dobil dopis zavezniške vojaške uprave s sledečo vsebino:

1. Obveščate se, da nimate več nikake oblasti, kar se tiče šol ali njih uprave na tem področju.

2. Pozivate se, da tekom 24 ur po prejemu tega dopisa zapustite priobčene biv. šol. nadzornika, sedaj od vas zasedene in izročite višjemu šolskemu nadzorniku Devetti vse spise, poslovne knjige, listine, upravo in opremo, ki se je nahajala ali je pripadala navedenemu uradu z dnem, ko ste ga prevzeli. (Prim. dnevnik 1.9.1945.)

DR. BARAGA-REFERENT ZA SLOVENSKO ŠOLSTVO. Pri prosvetnem referentu pri anglo-ameriški vojaški upravi g. Simoniju je nastavljen kot svetovalec in osebni tajnik za slovensko šolstvo profesor dr. Baraga, ki je bil poslan za časa Rupnikovega režima v septembru 1943 na Primorsko. (Prof.dr. Baraga je vodil slovensko gimnazijo v treviškem taborišču. Op. ur.)

Pri viš. šol. nadzorniku g. Rabiniju pa je nameščen prof. Kačin Anton, ki je bil med okupacijo profesor na slovenski gimnaziji v Gorici. Često se zglasi pri g. Rabiniju tudi šol. nadzornik g. Medich, ki je fašist od prvih začetkov. (Slov. por. 1.9.1945.)

ARETACIJA BENEČANSKEGA BORCA ZA SVOBODO. V slovenski Benečiji so še vedno pod utisom aretacije Marka Zdravca. Ljilca, prvega in najaktivnejšega borca Benečije za svobodo. Boril se je v beneškem bataljonu in briško-beneškem odredu. Po osvoboditvi se je posvetil delu za izgradnjo ljudske oblasti. Bil je aretiran kot civilist in je bil skoraj 4 tedne v zaporih, da si mu oblasti ne morejo dokazati nikakega prestopka. (Slov. por. 1.9.1945.)

NAJ BO DOVOLJ. Takih slučajev zapostavljanja partizanov, metanja iz služb in v zapore je vse polno. Zdaj se vrše tako v Trstu kot v Gorici sodne obravnave proti številnim slovenskim in italijanskim komunistom zaradi udeležbe na nedovoljenih demonstracijah. Mislimo, da k temu dejstvu ni treba nobene razlage. Sama do zgovorna dovolj.

ŠKOFA DR. SREBRNIČA SO ZAPRLI

Znano je, kako je škof Srebrnič za vladanja fašizma na Krku vodil z njimi neprestano borbo tako za jezikovno prostost v cerkvi in v šoli, kot proti nečloveškemu postopanju v koncentracijskih taboriščih; zlasti na Rabu. Izposloval je izpustitev iz taborišč za neštete Hrvate. Ko so Nemci uničili starodavni zvonik v Dobrinju, in pri tem ubili 3 nedolžne Hrvate, je protestiral pri samem Rösenerju. Protestiral je pri poveljniku na Krku, ko so Nemci zaprli 10 Hrvatov kot talce, protestiral pri ustaškem poveljniku, ko so ustaši na Krku izropali uboge kmete, kjer je mogel, je ljudem pomagal proti okupatorju.

Ko pa je Titova vojska osvobodila Krk, je že takoj drugi dan aretirala škofa Srebrniča in ga odpeljala v Crikvenico, od tam pa v Graziano. 30. maja, točno ob uri, ko je prišel policijski zastopnik škofa Srebrniča da bi ga odpeljal s seboj, se je zbralo pred poslopjem, kjer je bil zbrano veliko ljudi, po večini mlade ženske in otročad. Pred zastopnikom policije, ki je bil oborožen, pred vojakom, ki je bil pravtako oborožen in v navzočnosti oboroženih vaških policistov, so navalili na škofa, ga obklesali s kamenjem in peskom in ga obdelovali s pestmi, ne da bi policija kaj branila. Škofa so vsega blatnega vrgli v sušaške zapore in sicer v majhno celico, ki je bila že prenatrpana z jetniki in polna golazni. Med njim skupaj so zaprti 72 letni apost. protonotar kan. msgr. dr. Lončar iz Senja, 65 letni kanonik Felicininovič iz Paga, 71 letni vrbniški dekan Vrhnič, župnik iz Tuljanic iz Novalje in župnik Ribarič iz Barbata. Do 1. škof še ni bil izpuščen.

BARAGOVO SEMENIŠČE v Ljubljani je zasedel partizanski Rdeči križ. Tudi zagrebško bogoslovno semenišče je zaseženo. Nadškof Stepinac je moral odpustiti vse bogoslovne profesorje.

TITOVA AMNESTIJA: V Majdičevem gradu pri Teharjih je bilo zaprtih 6.000 slovenskih vojakov. Po amnestiji jih je prišlo ven 850. V par dneh pa so mnoge izmed njih zopet zaprli.

NA HRVAŠKEM je nadškof dr. Stepinac sam razpustil vsa katoliška društva, da je prehitel rdeče, rešil vsaj za nekaj časa društveno premoženje in člane, zlasti odbornike.

V **ZAGREBU** so ustrelili odličnega duhovnika, znanstvenika prof. Segviča. Umrli je z besedami: "Umiram za Boga in domovino."

LJUBLJANSKO ČSOPISJE ne piše več o raznih procesih, ki se pa dejansko še vršijo. Tako bi jih radi prikrili pred inozemstvom.

ŠENTJAKOBSKI ŽUPNIK ARNEJC v Ljubljani je imel pred kratkim kratko in učinkovito pridigo: "Ljudje božji ne žalite svojega škofa, ne blatite svojega pastirja!" Dosej da se mu ni še nič zgodilo.

NAŠI IZ TREVISA so še vedno v Forliju in niti ne vedo, kam jih bodo poslali. V taborišču Fermo, kamor naj bi naši šli, se nahajajo ustaši.

USTAŠIH V FERMO piše ital. list Unita in Slovenski por. pona tiskuje: "Ustaši žive sicer v koncentracijskem taborišču pri Fermo. Imajo pa popolno svobodo in najlepše življenje, ki si ga je možno predstavljati samo na letovišču. Poveljnik taborišča je angleški častnik, ki je

v vsakem pogledu na uslugo "ujetih" gostom in njihovim družinam. Tudi tamkajšnji škof skrbi za ustaše, jih je že večkrat obiskal, pohvalil in blagoslovil. Ustaši prihajajo in odhajajo iz taborišča. Podnevi in ponoči, kadarkoli si zažele. Pretežno na večino časa preživljajo v ital. plemenitaških hišah v družbi poljskih in ital. plemičev. General Fico ca je stvoril vojno organizacijo, grof Lorenzo Manzini iz Milana pa plačuje in ščiti ustaške razvojnike. Zarotniški sestanki se vrše v vili grofa Carla Vinci, redtem ko se grofica Rossati v Italiji spreha po mestu in okolici s svojimi usotniki in poljskimi prijatelji."

CELOVŠKI KOMUNISTI SO ZBORILI 22. avg. se je po 12 letnem vršila prva večja konferenca funkcionarjev Koroške komunistične partije. Zbralo se je okoli 450 funkcionarjev. Sekretar češkega v. Tschofenig je poudarjal, da daje Avstrijcem najboljše jamstvo veljavna zaveznica SSSR in komunistična partija. V prosti debati so vsi zahtevali, da je treba od angleških vojaških oblasti doseči, da odstranijo vse rajhovce in da izženejo vse je elemente, ki so se prej borili skupaj s fašisti. Posebno so to zahtevali za madžarske, hrvaške, in "belogardistične" izdajalce, ki so poprej izdajali svojo domovino, sedaj pa iščejo zaščite pri Angležih in Avstrijcih.

NA SPSAKU se vrši v kino dvorani Jadran javen proces proti 7 zavednim duhovnikom, ki so ubogali škofa in papeža. Dvorana je vedno premajhna za radovedno druhal.

ČE HOČETE, DA BODO DOMAČI GLASOVI ZANIMIVI pošiljajte uredništvu čimveč poročil!